

Plantsoen Frederik Hendrikplein (foto wijkwebsite statenkwartier.net)

UIT DE WIJKEN

Statenkwartier

Bijna fifty-fifty, zegt de makelaar. Op dit moment heeft de helft van de bewoners van deze wijk zijn wortels niet in Nederland. Het Statenkwartier is dé internationale wijk van Den Haag. Ambassades, consulaten en internationale bedrijven en organisaties zorgden er steeds al voor dat er in Den Haag veel expats, eigenlijk internationals, wonen.

Behalve in het Statenkwartier wonen er ook in Benoordenhout veel internationals, dicht bij het Internationaal Strafhof, Shell en het Kosovo-tribunaal; in Duinoord, het Belgisch Park, de Archipelbuurt en de Vogelwijk minder. Maar het Statenkwartier steekt er met kop en schouders bovenuit. Alles wat ze wensen is er, dichtbij zee en centrum. Een fraaie en zeer groene wijk met mooie bouwstijlen, heel veel voorzieningen, een prachtige winkelstraat met veel horeca, erg welkom voor internationals, ze gaan graag uit eten. School en huis liefst dicht bij elkaar. Ook in dat opzicht is het Statenkwartier ideaal, met de internationale scholen in de wijk of dichtbij. De Duitse school bevindt zich er, de Franse en Europese school aan de rand en iets verderop in Kijkduin de Internationale school.

Internationaal

Meer dan 160 organisaties op het gebied van vrede, recht en veiligheid houden kantoor in Den Haag. Een deel ervan is te vinden in de Internationale Zone bij het World Forum, op de grens tussen Zorgvliet en Statenkwartier, zoals Europol, Eurojust en OPCW. De komst ervan zorgde voor veel nieuwe, kapitaalkrachtige inwoners in de wijk. De middenstand en horeca floreren erbij, en wandelend door de wijk hoor je veel verschillende talen. Niet iedereen is er even enthousiast over. Het gemak waarmee de internationals de huren en koopprijzen kunnen betalen heeft de huizenprijzen extra doen toenemen. En veel internationals verblijven slechts een beperkte tijd in het Statenkwartier, leven meestal in hun eigen 'bubbel', hetgeen invloed heeft op het 'sociale weefsel' in de wijkbeleving. Toch staan de bewoners positief tegenover internationale nieuwkomers. Om hen te helpen zich thuis te voelen in de wijk, heeft bijvoorbeeld de werkgroep Statenkwartier Internationals, een initiatief van stichting Wijkoverleg Statenkwartier, een buddysysteem bedacht. Internationale nieuwkomers worden gekoppeld aan bewoners van het Statenkwartier. Zo ontstaat een ondersteunend

netwerk om integratie in de gemeenschap en culturele uitwisseling te bevorderen.

Stadsuitbreidingsplan ir. Lindo

Wat maakt het wonen in het Statenkwartier zo aantrekkelijk? Abe van der Werff, een bekende inwoner van de wijk waar hij ook lang actief was, vertelt het. Hij woont er al ruim een halve eeuw. Hij was onder andere secretaris van enkele rijksadviescommissies, manager Dienst Esthetische Vormgeving PTT, later directeur van de Culturele Raad van Zuid-Holland en zelfstandig cultureel ondernemer. “De oude woningen zijn ruim, de kamers hebben een heerlijke hoogte van 3,25 m of nog hoger. Wie hier woont vindt dit normaal, wie een modern huis heeft kijkt in het Statenkwartier zijn ogen uit. De architecten van begin 1900 wisten nog van ornamentiek, vaak ontleend aan de jugendstil. Van fraai in- en uitspringende gevels en van net iets afwijkende bouwsels die het straatbeeld zo verlevendigen. En wat een aandacht voor details in de voorgevel! Veel winkels vlakbij, het mooiste museum van Nederland en de zee met schone lucht dichtbij. Wat wil je nog meer?” Van der Werff. “Vorig jaar telde het Statenkwartier ruim 10.000 inwoners, in tien jaar een stijging van 18%. Van hen komt 48% uit Nederland, dat was 10 jaar geleden nog 60%. Van de expats komt 73% uit westerse landen, vaak hoog opgeleide mensen. De woningprijzen zijn de afgelopen jaren met 56% gestegen. Dat zijn geen hoera-cijfers, want met deze ontwikkeling komen starters hier niet meer aan bod.”

“De ruimte voor wonen en werken in een fijne stedelijke omgeving is te danken aan een goed plan waarmee het allemaal begon. Eind 19^e eeuw was er dringend behoefte aan meer woonruimte. De directeur Gemeentewerken in Den Haag, ir. Isaac Lindo, bedacht een waaivormig stratenplan met brede lanen, twee pleinen en veel groen. Het Statenkwartier was geboren en werd rond 1915 voltooid.” In 2015 vierde het Statenkwartier zijn 100-jarig bestaan. Het jubileumjaar stond bol van de activiteiten: lezingen, architectuur rondleidingen, glas-in-loodroute, huisconcerten en veel meer. Activiteiten die vanwege hun populariteit en blijvende interesse nog steeds worden georganiseerd. In de wijk wonen veel kunstenaars en musici. Beeldende kunstenaars verenigden zich in ‘Kunstenaars in het Statenkwartier’ en houden exposities. Ook zij maken graag gebruik van het wijk- en dienstencentrum Het Couvéehuis, waar met een groot aanbod van activiteiten en meer dan 100 cursussen - van taallessen tot aanschuifdiners - elke dag een topdrukte heerst.

Bescherming architectuur

Het karakter van het Statenkwartier ligt zowel in zijn geheel, als in het individuele object. De stedenbouwkundige opzet van de wijk kent fraaie lanen en pleinen en gaaf bewaard gebleven ensembles. De oorspronkelijke schaal en het groen zijn van wezenlijk belang voor het karakter van de wijk. Het Statenkwartier is een architectonisch waardevolle buurt in Den Haag. “Maar het is de vraag of alle bewoners zich bewust zijn van de kwetsbaarheid van hun woning”, zegt

Fraaie architectuur. Adriaan Pauwstraat (foto Jan Bron Dik)

Van der Werff. “Dat de woningen in feite onderdeel zijn van een groot cultureel bezit. Na WO II zijn veel beeldbepalende torentjes gesloopt. Het gemakzuchtige onderhoud ging door, ook toen de economie er prima bij stond. Dat was architect Maarten Ruijters een doorn in het oog. Met een paar vrienden werd in 2019 de stichting Bescherming Architectuur Statenkwartier (BAS) opgericht. Wie aan de gemeente een vergunning vraagt voor een verbouwing in onze wijk, kan er op rekenen dat de stichting even meekijkt. Is er sprake van een veranderd gevelbeeld? Dan wijst de stichting bijvoorbeeld op de samenhang van bouwwijzen, die niet zo maar verstoord mag worden. Het Statenkwartier met haar cultuurhistorische waarde is dan ook een van rijkswege beschermd stadsgezicht, maar die status beschermt haar praktisch niet. In het uiterste geval volgt een gang naar de rechter. Stichting BAS werkt graag samen met de Vrienden van Den Haag en natuurlijk met het wijkoverleg Statenkwartier.”

Tot 2020 kende de wijk ook een eigen blad, de Statenkoerier, dat elk kwartaal verscheen in full color, met veel pagina's en advertenties. Den Haag Centraal noemde de Statenkoerier in 2018 'misschien wel het mooiste wijkblad van Den Haag, zowel qua inhoud als qua vormgeving'. Desondanks besloot het toenmalige wijkoverleg eind 2019 het blad op te heffen, om de bijdrage van de gemeente voor een wijkkrant anders te besteden. Iets dat door veel bewoners nog steeds wordt betreurd. Na een paar jaar een digitale nieuwsbrief kent de wijk tegenwoordig een mooie website voor al het wijknieuws en de activiteiten.

Buurtenenergie Statenkwartier

Den Haag wil in 2040 CO₂ neutraal zijn. Een groep bewoners richtte in 2011 de vereniging Buurtenenergie Statenkwartier (BES) op en heeft inmiddels veel wijkbewoners geadviseerd over onder andere dubbel glas, vloer-, dak- en gevelisolatie, groene daken, zonnepanelen en warmtepompen. In 2015 nam BES het initiatief tot oprichting van de coöperatie Zon op Museon, waarbij uiteindelijk begin 2016 208 zonnepanelen op het Museon werden geplaatst. De coöperatie werd gevormd door inwoners van het Statenkwartier die niet zelf zonnepanelen op hun dak konden of wilden leggen. Het werd een groot succes. Zo groot zelfs dat het vanwege de belangstelling in 2017 de oprichting van een tweede zoncoöperatie tot gevolg had, Zon op World Forum, met 252 zonnepanelen op het dak van de evenementenlocatie. Met gebruikmaking van de postcoderoosregeling, die belastingkorting geeft, kreeg ook dit project financieel een interessant karakter.

De Fred

'De Fred', zoals de populaire winkelstraat dwars door de wijk, van bijna één kilometer lang, in de volksmond wordt genoemd, werd in 2012 verkozen to Meest Sfeervolle Winkel-

straat van Nederland. Het winkelgebied van de Frederik Hendriklaan kent meer dan honderd winkels, met ketenwinkels maar ook zelfstandige ondernemers, zoals bakker, slager, groenteboer, en speciaalzaken in wonen, mode en luxe. Middenin ligt Paagman, de grootste boekhandel van Den Haag en een geliefd trefpunt. In het verlengde van de Frederik Hendriklaan ligt de Aert van der Goesstraat, met nog meer winkels en horeca. Enkele jaren geleden ging een wens van veel ondernemers in vervulling en werd de Fred - en de zijstraten - heringericht, toen ook de riolering moest worden vervangen. De afgelopen tijd is de horeca met cafés en restaurants sterk gegroeid.

Jan Bron Dik

Beeld van Henry Moore

Voor het Fotomuseum aan de Stadhouderslaan, vlakbij het Kunstmuseum, staat een grote bronzen sculptuur van de internationaal vermaarde Engelse beeldhouwer Henry Moore (1898-1986), getiteld Large Locking Piece, met de bijnaam 'holle kies'. In 1965 kocht de gemeente Den Haag het bijna drie meter hoge beeld voor 375.000 gulden. Het abstracte beeld heeft een opening en golvende vormen, met gaaf in elkaar grijpende onderdelen en behoort tot Moores zogenaamde botsculpturen.

Links is de telefooncel van de PTT te zien met de buste van Stalin. Op de achtergrond het Catsheuvelflatgebouw en rechtsboven de top van de Toren van Oud, die midden in de Internationale Zone naast het World Forum staat. De Toren van Oud werd in 1968 opgeleverd en staat bekend als de eerste wolkenkrabber van Den Haag. Na de renovatie van de iconische, driehoekige toren – aan alle kanten iets groter en twee verdiepingen erbovenop om de verhoudingen te handhaven – is het sinds 2021 een appartementencomplex voor internationals voor een verblijf van maximaal zes maanden.

